

ӨӨРҮП ЧОРДУМ

Бо чайы түрүчү бөлүк-беле жомоюн акы-дуңма Моога Арат Республикага баар аас-кежикти болдум. Улан-Баторга июль 12-де чектеп, хоорай-беле диташ аалчылар бажычыга доктадымын.

ЭРДЭНЭТТИН ЭРТЕНИ Репортаж

Эрдэнэтке чаа хун хей-хей машиналарнын дааш-шимозин-беле эгелээр. Ол дээрге объектилерге тууду материалдары сөөрткөн мишаналар-дыр. А хоорайга ам-даа хей техника келир: удамас 40—75 тонна чүк сөөртүр самосвалдарны, 300—500 аяг күнүгү бульдозерлерни, 8 кубометр ишкери ускууштуг экскаваторларны хоорай манап турар.

ӨЗҮЛДЕНИН ФАКТЫЛАРЫ

- Моолга уаусу баштайгы школа 1921 чыла Улан-Баторга аяктыгана. Айда чүгле 40 хире кижге өөренип турган.
Эрткен чылым республиканын ички өөрдөлгөнүн 555 школанын 259 муң амык оолар, уруглар өөренип.

Эргим ада-ие, силерге байыр чедирбишаан, бир мезеэ дугайы динидамр боодадым. Силерниң орус огулар биле кады чедер мен. Уткуур силер—дээн сестер бижээр телеграмма адыган, кырган Далантай бодалы берген.

ДАЛАНТАЙНЫН ОРУС ОГЛУ

Ол бодунун оглу-чае-даа шоодул сатып салбаан. — Агай! Силерниң биче оглулар бо-лур—деп, азында турган анык кижиге оглу айткан.

КЕЖЭЭНИН ИЖИ БУДУНГУР

«Хундуулаан Демдээ-орденниң эдилекчиси Көк-оол Маньхайнын күзүнге чоокшунулап олурувуста, келээр даг эдэр огулгаш тарап өштөөн колдан хойнуң кымында элти малчы тавар чоруп, холларын бажың дозуп чор.

ДЕМАСЕЛДИН 30 ЧЫЛЫ

1975 чыл дэос уластун сатып-сеткилени кезеэ шагда артар. Хамаарышпас чорукту чарлаанын соонда 30 чылдар артында паз, даулуг хосталганы ол чедип алган. Лаостун хамаарышпас чорук-беле өштежерин күзөөн колонизаторларны агрессивиянын үелери, дашнаарткан дегтикчере ооргалатынган алган.

Ж. МАРШЕНИН ЧУГААЗЫ

ПАРИЖ. (СЭТА). Ажыл чок чоруктун өздөлгөнине уаур, ажылдар эрге дээн, ФКП-ни болган оон политиканын деткери дээн демиселдин лозуну-беле Париж районун 10 ажыл муң ажылчы чонпары октябрь 9-та кезеэ Пантен хоорайга (Сена-сен-Дени департаментинде) митингке чыгып келгенер.

МАКТАЛДЫГ

Барыш-Хемчик районун Кызыл-Мажалык ортумақ школада поварлар турар Саара Кодур-оолова Молдун бодунун ажылында мергежин дуржулгалар коопунерин бириктирди. Ол бо школага 21 чыл аякылап турар.

ЧӨВҮЛӨЛ ХУРАЛ

ЛИССАБОН. (СЭТА). Португалиянын найысманлыгы Революстуг Чөвүлөлдүн хуралы болган. Тускай динидамда айтканы-биле алырга, республиканын президентинин Ф. Да Кошта Гошеш апаз болуучу Совет Эвилдиге болган Польшага аян-чорунуң дугайын чугаалаан.

АНТИСОВЕТИЗМ ДЭЭШ ШАҢНАЛ

ПАРИЖ. (СЭТА). Норвег комитетинин Нобель шаңналын А. Сахарова тымсыканы бола «антисоветтик кампанияны кысып үндүрерине болган делегейде душкүрүлгү чоруктун чавырымышкынына мөөн-дактарыне илергени-биле чүткүл салган политиктиг башым дээрине чыгынып турбас» деп, «Юмантие» солун бижээн.

Каа-Хемниң культура одагалары

КУШ-АЖЫЛДЫҢ КИЖИЛЕРИН АЛДАРЖЫТПЫШААН

Беш чылдыҥ доозукчу чымы. Чыл төптүзүңе чедир эвээш үе артка. Көздөңгү ажил-ишчилери дүжүт ажаалдаш, иниткин малыга чөм белеткели ишкеш чымыштың ажилдары колдууда адалдаштыр, кылган ажилыңды түрдөңгү-дээ үндүргөңер. Каа-Хемчилер баа эвээш эвес ажил-херектерин бүдүргөңер. Социалисттик чарыш чер болгонга калбарың, тараажы-дээ малчы-дээ шу-дургу аймакпа турар. Оларны кижж бурдуңуң эвес со-рудагы-Төрөң партизаның XXV съездиң төлөткөсү ут-кууру.

Тываның хөгжүм-шин театры бодунуң дөртөң дугаар сезонуңе киришкен. Ук сезонуң аялмышыңыңа турса-кыткан Лопе де Вангым «Ташы башкы» деп үш көзө-гөңи комедияны көөрү-биле келген улус озуларын эвөткөн. Көргүзүт эгелөөри-нин муруну чарымыда респу-бликаның хөгжүм-шин театры-ның кол режиссеру, РСФСР-ниң алдарлыг артизи О. Л. Сиңи-өөл сценаже үнүп келди. Ол дөртөңи сезонуң артисттерин мурундан кыс-кал байыр чедришкениңге эртен сезонуң ажилы-биле көрүктүрери тандычтары-дыр:

ДӨРТӨНГИ СЕЗОН

— Бистик театрың кол-лектив совет улустуң Ада-херетин Улуг дайыңны ты-лааның 30 чыл оюнга тө-лөткөң ужуражыр дөш чога-дыкчы иделей-биле аждадап, хөй саныг шин, концерттери чүгө Тываның ажил-ишчиле-ринге эвес, харын республика-дан дашкаар черлерин ажил-чы чоннарыга көрүскөн.

— Бистик театрың бөгүңү амьдыралыңа турсааткан Свердловскиң киностудия-зы тырттырган «Мөгенин де-нин» деп кинофильме анык артист Р. Бирн-Санаа тыва кыстың чаптангы чараш өвүр-хөвөрин көрүктүрөңер.

— Бистик театрың бөгүңү амьдыралыңа турсааткан Свердловскиң киностудия-зы тырттырган «Мөгенин де-нин» деп кинофильме анык артист Р. Бирн-Санаа тыва кыстың чаптангы чараш өвүр-хөвөрин көрүктүрөңер.

— Бистик театрың бөгүңү амьдыралыңа турсааткан Свердловскиң киностудия-зы тырттырган «Мөгенин де-нин» деп кинофильме анык артист Р. Бирн-Санаа тыва кыстың чаптангы чараш өвүр-хөвөрин көрүктүрөңер.

ЧУРУКТА: Флореланың ро-линда Р. Серен-өөл; Фелисья-на—артист М. Дарый, Тевано—Тыва АССР-ниң алдарлыг артизи Б. Бады-Сагаан. В. ЧАДАМБАНЫҢ ФОТОЗУ. Б. ДИРЧИН.

МАРКШЕЙДЕР ЛУХТАНОВТУҢ СОНУУРГАЛЫ

Зырянонун коргудуң комбинатың (Казах ССР) улуг маркшейдер Александр Лухтановтуң бодунуң хостуг үс-шагы кустарың бүдү чүрүкчү тырттырыңа үнүп турар. Ол төрөң черинге похоттаан санни-дээ чүгө каш саныг пайкага кире бөр байлак одачыл көп турар.

Фотосонуургакчы Лухтановтуң тырттырган чуруктары эртенге үс-шагы материалдар болуп турар — оларны дыка хөбүн совет орднго И. Долгушиниң «Казахстаның кустары» деп номунда болгаш Чехословакияга элээн каш дилдар кырында парлаан «елегейиң кустарының улуг дептеринде» киргизилээн.

Арга-ныштарың болгаш даам-шымээңиң кемверин, кадыр-берт кашпадаларың Казахстаның дагалар, дөлгөм хову-шол-дери Александр Лухтановтуң дыштаныр-дээ, эртем шинчи-лел кымыр-дээ чераси апарган. Ол черлерге барган, ол кустарың хайгаарап, оларны амьдыралың, ажы-чадың болгаш улаан өзерин өөрениң көрүп турар.

ЧУРУКТА: Зырянонун коргудуң комбинатың (Казах ССР) маркшейдер Александр Лухтанов арга иштинде фото-аппаратың чорууруңа ынак (үстүндө).

Александр Лухтановтуң бо чүруунда дрозда деп куштуң өг-бүөсөң тырттырган (адаанда).

ПМА-ның фотозу.

ЧУРУМЧУДАР ОЙУ КЕЛГЕН

Чөө-Хемчикке Ленин ат-тың колхозтуң төвү Ийме суу-рун 1957 чылда радиокутканы. Кызылдан, Москвадан болгаш өскө-дээ төр хоорайлардан дамчыдылгаларың чуруткач-чы өөрүп дыңшап турдуусу. Сөөлү чылдарда сууруң бо-дунга турган таскы мотор-биле ажилдаар республиканың Сүт-Хал суур дамчып келген шуугунуңа кошкандан бээр Ийменки чуруткачтарыңга радио дамчыдылгалың орта дыңналбас турган. Эртен чыл-дан бээр ажил-айлыңиң төвү Ийме суурга доктаамал чыркы киргениңди радио белдире аждадап эгелээн.

Радио дамчыдылгаларың шалтык чок дыңшап болуп ар-галыг болдуусу. Иччазы-дээ бистик колхозтуң баштаар чери радио дамчыдылгаларың үс-көш, суурга язы-бүрү чараал-дар салгаш туруп бээр шуут чаңыл болган. Канды-бир ху-рал болуп азы бир ажилдакчы-нын контрарже, парткомче кел-дириң, харын-дээ улустуң хууруңа чарааларың 4—5 ка-ртың дамчыдып-ла турар. Моңч чактестериң хөйү-биле айтың болуп. Ол чараалдарың кылыр шалың база турумчутуңаң. Чонун дыңнаккан турарың со-лун дамчыдылгаларың бо-ла үе кирип кайтарың канчап-дээ таарышпас деп болаар бис.

Ажыл-агыйжы, дамчытса чо-гуур чараалдар турар-ла ха-тың.

Чөө-Хемчик район.

1976 чылдын солунарның болгаш журналдарыңа чагыдылга чоруп тур.

«ШЫН» СОЛУННУ ЧАГЫДЫП АЛЫҢАРИ!

Чагыдылганың чылда өртөө 6 рубль.

ЧАГЫДЫЛГАНЫ «Союзпечать» чери, харылзаа саалбырлары, колхоз, совхозтарда, албан организа-ция, бүдүрүгө черлеринде хөй-ниити тардыкчы-лар болгаш почтачылар хулаан ап турар.

Кызыл, Шетинкич-Крозченко күдүмчүлү, бажы № 3 ТЕЛЕФОНАРИ: Редакторнуң 24-63, редакторуң оралакчызыңа 35-24, провлаңа келдиңизини 31-75, харысалгалың секретарыңың 23-54, партияг амырлар келдиңизини 37-13, культура келдиңизини 23-54, кезээ аты-агыг келдиңизини 21-47, үлөштүр келдиңизини 22-64, чагаа келдиңизини 41-27, информация база совет тургузат келдиңизини 20-60, корректор-ларыңа 27-41, бухгалтерияның 50-22, солун келбей баргаша 32-75 телефонче долгаар.

УЛУГ ОЛИМПИАДА, № 10 БАЖЫҢ

Инобрукка болуп ак олим-пиадага кириж совет спортчу-лар олимпиадың сууруң ол дугаар бажыңыңа чурттаар. Бо адреси совет олимпиа-комитетиниң төлөкөкчилери — харысалгалыг секретар Николай Курдюков биле олимпиа-даның аттасы Михаил Мзаревлов оларның биле ужурашылма-кага ак олимпиаданың органи-зацияларыңа чугалап бер-гиле.

— Олимпиадың сууружаш чогуң кандыг хөвөрдү болуп турарың? — Ол дээрге, колдуунда-ла, хөй каат бажыңардан бу-густуңаң. Орун, хөй шакы, стол, сандык-ларың баш удул белеткеп са-гаңа. Ол өрөөндөңиң хөмөңи-ниң айы-биле чагыс-дээ, ий-чү-дээ кижж чурттап болуп Олимпиадың боттарың хостуг үелеринде чаңыл бол-ган интернационалы туусай улуг залга ужуражың, аңаа телевизор дамчытыр ботта-рыңиң штериниң маргыла-га канчаар кириж туларың көөр аргалың.

— Интерубука элөөң төй куруттугү хөмөңдерин бээ эвөттүрүлгөң ирги бөө? — Ол клубтуң чорудар ажил-ыңиң паның ам безин баш удул белеткеп кылган. Аңаа артисттерин хөй болуп ою-концерттер көргүзериң пла-наан. Бистериң аны-бүрү кинофестивальдарга белки ша-налдар алган совет спортчу фильмерин Инобрукка эвэ-риң база элээн.

— Бистер Москваже кайгач-чык азы сагыш-сеткиллиң өөрү-күшү-биле чапы чоруп ор-бис — деп, ССЭР-ниң олимпиа-дик секретары Николай Кур-дюков СЭГА-ның корреспон-дентизи В. Кукушкинге чуга-лаан. Чүгө дээрге организа-ция комитетиниң удурткучу-ларыңиң кышкы оюнарга бел-леткелерин дугайында тола-рай медээни дыңшап билги адымыс. Аңаа көргөн чүгө-лөвүстүң бистик биске берген дыңнадылгаларың түпөөдөңи боттарга алмага, ак олимпиада кышкы спортка сонуургакчы-ларың чыныккан байыр-лаалы болуп чугаажың.

— Силерниң шыңдык ко-мандаларга жеке спортчу кир-жириң? — Чүс оң. Оларның сезөңи — эр, үжөн — хөвөңдөр. Совет команданың келжигүшө-ри бистикке амьдыла чедир илгерин саймалайың турар бобслейден өскө хөвөрдөгө шунтузуңа кириж. Иччазыга чугаажыр боор чүө бол-гаш.

— Олимпиаданың организа-циялары азы-чөм аймакың та-лазы-биле барык-ла шунту чүдүлери баш удул өөренип көргөн. Оркомитетте даштык азы-чөм биле кан-дидар болдуңуң эргелекчи доктор Эмин Шабба аалчылар күзүн алырыңың талазы-биле булулг сурагжаан эвөңдө-ү-дө кижжигерин бирөөң. Ол оюнар үзөңдө кандыг жеңиш-толга дөстөтөри ам безин толарга чугалап берип шы-лаар.

БИСТИҢ КОЖАВЫСТА

Даг-Алтайның пас-таагы фабриказы на-ционал угулалар-биле казтаан чараш тольдерин үндүрүп турар. ЧУРУКТА: фабриканың амылчыны Зөс-лина Нергызкова чаа нылган тольдерин хынап тур.

— «СЭКП-ниң XXV съез-динге — төлөткөң ужуражыр!» Материалдар чымыдымы.

— «Кезээде үлөгер болуп ужураут». Т. Сермакыниң Кызылдың 1-ги АТБ-нде пар-тиянык отчет-сонгудалыг ху-ралыңдан корреспондентчи-кымы.

— «Бөмбүрөктүң судалы». Даштыкыда болуушкунар ду-гайында арпы.

— «Хүңүң чаа медээлери. Рес-публиканың булуң бүрүзүдөң медээлери.

— Чурт иштаның болгаш спорт-чу болуушкунар дугайында медээлери.

— «СЭКП-ниң XXV съез-динге — төлөткөң ужуражыр!» Материалдар чымыдымы.

уткуштур улам куженишкени-ниң ажилдары. Тыва артисттериниң бөлүтү «Ташы башкы» хөгүтү, каттырыкчы кылдар белки көрүктүрүлгө-биле чымылган. Чоңга ойлап берген. Аңаа арти-стер К. Сагды, Р. Серен-өөл, М. Дарый, Тыва АССР-ниң ал-дарлыг артистери Л. Солун-өөл, М. Чадамба болгаш өскө-лөрүң-дээ хамарышпаң роль-дарың уран мергежилди күт-сеткенин көрүктүрүп алыш чаксаашыңарың-биле уттуулан.

ТЕЛЕ-ВЯДЕНИЕ

- ОКТАБРЬ 14-ТЕ МОСКВАДАН. 9.00—Медээлер. 9.10—«Аванниң школары». 9.40—В. Петров ойлаар. Өң-чүгү. 9.55—«Ольга Сергеевна». Хөй эгелиг өңүтү телеоюжу-ладың баштайгы көрү-гүзүлгөң. 1-ги эгел. 11.15—«Колхоз» дугайында фильм. Уран-чөм өңүтү фильм. 12.40—Спорт демдегелдери. Өңүтү. 13.00—Киножурнал. 13.10—Кыстарың Бүгү-дөлө-гөй ужуражымкымы-ның байырың ажил-дыккыны. Эвөлдөр Бажыңың Колонна-дыг залыңда өңүтү дамчыдыла. 14.10—М. И. Глинаның чо-галдарыңдан концерт. Топ телевидение болгаш Бүгү-өңдөл радиоуңуң улуг самфония оркестри күөсүлөр. Дирижбур — РСФСР-ниң улустуң ар-тизи В. Фелосевс. Өңүтү. 14.45—«СЭКП-ниң XXV съез-динге утукуу». Ярославль областың ажил-ишчилери чарып тур. Дамчыдылгага СЭКП Ярославль об-ластың бирги секретары Ф. И. Ломеков кир-жири. 15.30—«Ольга Сергеевна». Хөй эгелиг өңүтү телеоюжу-ладың баштайгы көр-гүзүлгөң. 1-ги эгел. 16.50—«Баштайгы кукукени-ниң 100 чыл болган ху-нүңгө». П. И. Чайко-вский — «Фортсепан биле өркөстөргө кире өңүтү». Делегей конкур-старыңиң лауреады В. Крайнев биле Топ теле-видение болгаш Бүгү-Эвөлдөр радионуңуң сим-фония оркестри күөсү-лөр. Дирижбур — М. Шостакович. Өңүтү. 17.30—«Уе». Информастыг про-грамма. КЫЗЫЛДАН 18.00—«Белорусия аргалары-ның эвөң». Документал-дык фильм. 18.20—Телемөдөлөр. 18.35—«Жамалты камгалды-ның билгилерин-кижи бүрүзүңгө». Дамчыдыл-га. 18.50—Чаралдар, реклама. МОСКВАДАН 18.55—Информастыг програм-ма. (Франция Республика-ның президентизи В. Жискар д'Эстенниң СССР-де чедип келгени). 19.55—«Ольга Сергеевна». Хөй эгелиг өңүтү телеоюжу-ладың баштайгы көр-гүзүлгөң. 1-ги эгел. КЫЗЫЛДАН 21.15—«СЭКП-ниң XXV съез-дини төлөткөң утукуу». Дамчыдылганың фильм. 21.45—Телемөдөлөр. МОСКВАДАН 22.00—М. И. Глинаның чо-галдарыңдан концерт. Топ телевидение болгаш Бүгү-өңдөл радионуңуң улуг самфония оркестри күөсүлөр. Дирижбур — РСФСР-ниң улустуң ар-тизи В. Фелосевс. Өңүтү. 22.30—22.40—Чарсар. 22.40—Спорт демдегелдери. Өңүтү. 23.00—23.30—«Уе». Информа-стыг программа. Редактор В. С. ШАРВАНИ.

РЕДАКЦИЯНЫҢ АДРЕЗИ: Чыгыс 667000

Кызыл, Шетинкич-Крозченко күдүмчүлү, бажы № 3 ТЕЛЕФОНАРИ: Редакторнуң 24-63, редакторуң оралакчызыңа 35-24, провлаңа келдиңизини 31-75, харысалгалың секретарыңың 23-54, партияг амырлар келдиңизини 37-13, культура келдиңизини 23-54, кезээ аты-агыг келдиңизини 21-47, үлөштүр келдиңизини 22-64, чагаа келдиңизини 41-27, информация база совет тургузат келдиңизини 20-60, корректор-ларыңа 27-41, бухгалтерияның 50-22, солун келбей баргаша 32-75 телефонче долгаар.